

פרק א איזהו עבודה שבלב

התפילה היא "עבודה שבלב", ואי לכך יש עליות וירידות רבות בענין התפילה, כאשר לפעמים מרגיש האדם חשק להתפלל, הלב בוער והרגש פתוח, ולפעמים הכל סתום וחתום.

זהו מעכב גדול בעבודת התפילה, כי האדם מצפה כל יום שיתעוררו רגשותיו, ועל פי רוב לא מורגשת בכל יום התלהבות יתירה, וזה גורם לו להרפות אחיזתו מעבודת הלב ונשבר לבו בקרבו ומרגיש עצמו מחוץ להיכל ה' ולפעמים תולה הדבר בעוונותיו.

בפרק שלפניו יתגלה, שלפעמים דווקא כאשר הלב פועל בחשק - אין זו התלהבות אמיתית, ואילו כאשר הלב סתום ואין משיכה להתפלל - זהו המצב הרגיל שהאדם אמור למצוא את עצמו בעת התפילה.

עובדות אלו - יעניקו כח להתגבר על חסימת הלב, ולהביט על עצמינו באופן טבעי - כאדם שיש בו שני כוחות משולבים, גוף ונשמה, בלי לרמות את עצמינו עם מדריגות שאינן שייכות אלינו.

בתוך לבם של המתפללים

בכדי להכנס לאמיתות הדברים ולגלות את המשמעות של "עבודה שבלב" נצטרך לרדת אל המציאות בשטח, להכנס אל תוך לבם של המתפללים, לקלף ולהוריד כמה שכבות חיצוניות ולהפגש עם המציאות היום-יומית.

עולם התפילה נחלק לשנים:

יש קבוצה של יהודים שרואים את עצמם בחוץ. הם כבר ניסו פעמים רבות להשקיע, להתבונן, להכנס לעולמה של תפילה, אך לשוא. הם לא הצליחו להתחבר כראוי לעבודה זו, והיאוש מחלחל לליבם עד שכאשר רואים את הנושא של 'תפילה' מדלגים הלאה מתוך ידיעה שאין הדבר קשור אליהם כלל. בדרך כלל הם מקפידים להצטרף למנין שכבר נמצא עמוק בפסוקי דזמרה, ומייחלים בכל לבם ששליח הציבור יעשה עבודתו נאמנה, לסיים ככל המוקדם.

ויש קבוצה נוספת שאוהבים את התפילה, אלא שיש בהם מצבים מתחלפים. לפעמים מאיר בהם רוממות וגדלות המוחין, הם מתענגים על קירבת אלקים ונהנים מכל תיבה ותיבה. ולעתים הכל סתום ואטום, הלב כבוי, המוח לא עובד, והם מתפללים רק משום שחובה להתפלל, ממתנינים בסתר ליבם שתסתיים התפילה, ומי שלא ראה את צהלתם כאשר החזן מצליח למצוא עילה ואמתלא לדלג על 'תחנון', כל שכן בשני וחמישי שמדלגין על כל 'הוא רחום', לא ראה שמחה וששון מימיו.

ב

לפעמים הרגש מטעה את המתפלל

כאשר נחפוץ לקחת אחת מהקבוצות האלו ולעוררם לעבודת התפילה הפנימית, עדיף להתעסק עם הקבוצה הראשונה שאינם מרגישים כלל טעם בתפילתם, מאשר הקבוצה השנייה שהתחברו לרגש מסויים שיתכן שאינו הרגש האמיתי והנכון.

יתכן שחלק מהקבוצה השנייה הם אנשים שהתחברו לעולם של רגשות שהם דמיונות שוא מאחר ולא נתעוררו בהם על ידי התבוננות^א. לפעמים רגילים לנוסח וניגון מיוחד, והקהל מתפלל בקול גדול, ורוחו מתענגת ונפשו מתרוממת - אך לא על דביקות הקב"ה, אלא על המצב העילאי של נעימות התפילה, כמו אדם המתענג על ניגון טוב ותו לא^ב. הם לא התחברו באמת ובפנימיות אל הקב"ה, אלא נסחפו בעולם נפלא של רגש^ג.

התפילה, ולא עוד אלא שמכוונים לומר כאן בניגון זה וכאן בניגון זה, וסוברים שזהו עבודת הקודש למו, ועל ידי זה יהיה להם התלהבות וכזה יהיו נותנים נחת רוח להש"י.

אמנם דרכי כסל למו כי עבודת שוא ושקר הוא למו ובחשיבה

יתהלכו, ולא נכנסו עדיין בקו האמת. כי דרך האמת כן הוא, שצריך בשעת עבודה להפשיט עצמו מגשמיות עולם הזה, עד שיחשב בעיניו כאילו אינו בעולם הזה כלום, ולומר האותיות בקול ודיבור

א. ראה בספה"ק אנרא דבלה (פר' נמדנר) זול"ק: 'והלויים למטה אבותם', רצונו לומר, הרוצים שיבוא להם דביקות בירושה ממטה אבותם [לויים' מלשון 'וילוו עליך', 'הפעם ילוה' וכו'], 'לא התפקדו בתוכם', לא יזכר ולא יפקד להם הדביקות הזה בתוכיותם ובפנימיותם, רק דמיונות שוא ח"ו.

ב. ראה בספה"ק תולדות אהרן (ליקוטיס מדשיס) שמעורר בענין זה, זול"ק: ולא כן כאשר יש בני אדם שכאשר עוסקים בעבודה זו תפילה הם מנגנים דבורי

ולכן כאשר הרגש לא פועל, ולבם אינו פתוח לחוות את נעימות התפילה, הם מרגישים שתומים ואטומים, ואף יתחילו לחשוב מחשבות למה אירע להם כדבר הזה, שמא בגלל חטאיהם ופגמיהם עשה להם ה' ככה לדחותם מעל פניו ואינו רוצה את תפילתם.

אבל הקבוצה הראשונה אשר כבר התייאשו מהתרגשות הלב ואינם טועים בדמיונות של רגש, אפשר לקחת אותם ולפתוח את סגור לבם, להעמיק במשמעות התפילה ולעלות שלב אחר שלב עד תכלית הדביקות. וכאשר יבינו שהתפילה אינה שעה של אמירת תחינות ובקשות, אלא שעה נעלית של דביקות בחיי החיים⁷, אזי בהמשך הזמן יקבלו עונג פנימי בתפילה, לא התעוררות חיצונית בעלמא.

ואין הכוונה שצריך ללחום נגד התרגשות הלב המתעוררת מאליה בעת התפילה, כי ההתרגשות החיצונית היא הפתח והשער להכנס בה לעבודת הלב הפנימית, לפי שכאשר הלב מתחיל לבעור - אפילו מחמת הרגש חיצוני בלבד - אפשר להטותה אל דרך המלך אל הדביקות האלוקית⁷.

את היצר הרע בשבילו אז הוא טוב, כי אדם לא נקרא עובד ה' יתברך כי אם בדחילו ורחימו.

ד. **בלשון החובת הלבבות** (שער ט פרק ג):
וראוי לך, אחי, שתדע, כי כוונתנו בתפילה אינה כי אם כלות הנפש אל האלוקים ובניעתה לפניו, עם רוממותה לבוראה, ושבחה והודאתה לשמו והשלכת כל יהביה עליו.

ה. **באופן כללי** אין לשלול את התעוררות הרגש, אף שאינו אלוקי אלא תענוג גופני בלבד, כי זהו פתח ושער להכנס בו למורגשות אלוקות, וכמו שכתב הרה"ק **מפיאסעצנא** זי"ע בספר חובת התלמידים (סקדמה) וזל"ק: זה יסוד החסידות, שיתפעל ויתלהב, ובדברים נמוכים יתחיל והתרגשויות גופניות יסגל להתעורר בהן לקדושה, ואף אם רק התעוררות גופנית היא, הנפש תעורר לרוח והרוח לנשמה. וזה החלוק בין קטן

פשוט ולדבק ולקשר מחשבתו בהאותיות הקדושים, ולהבין פירוש המלות הקדושים, ואז ממילא פתאום יתלקח ויתלהב בו אש להבת שלהבת הבערת היראה ואהבה עילאין בעוז ועצום עד מאד.

וזהו הדרך ישכון אור בעבודת הקודש פנימה, ששמעתי וקבלתי זה הדרך הקדוש ממורי הרב [מבארדיטשוב] **זצוק"ל**, והוא קיבלו מרבו המגיד **זצוק"ל** והוא קיבלו מרבו **הבעש"ט** **זצוק"ל** והוא קיבלו מרבו אחיה השילוני **זצוק"ל**, שזהו הדרך האמיתי בעבודתו יתברך.

ג. **ומובא מהבעש"ט** הק' (לקוטי יקריס, 106 מצ) בזה"ל: **יש מי שמתפלל בעצבות מחמת מרה שחורה הגוברת עליו, וסובר שמתפלל ביראה גדולה, וכן יש מי שסובר להתפלל מגודל אהבת הבורא, והוא מחמת מרה אדומה. אמנם כשהוא באהבת ה' ומחמת זה נופלת עליו בושה ורוצה לפאר את ה' יתברך, ולנצח**

האם אתה רוצה להתפלל או לאו?

עתה נתקדם בניחוח פנימי יותר במעמקי הלב.

כאשר יהודי ניגש להתפלל ושואלים אותו: האם אתה רוצה להתפלל עכשיו? יש כמה תשובות בדבר:

יש ששיבו שהם חפצים להתפלל, ויש שיענו שאין בהם כח עכשיו להתפלל, לא מאיר להם המוחין, ואילו לא היה חובה להתפלל לא היו ניגשים לתפילה זו.

לפעמים התשובה השניה אמיתית יותר. כי התשובה הראשונה - יתכן שלא מתאים ליהודי חשוב כמותו לענות שאינו רוצה להתפלל, ויכול להיות שיש בזה הונאה עצמית והוא מרמה את עצמו כאשר באמת אין בו רצון פנימי להתפלל, והיינו שאילו לא היו רבותינו מתקנים שצריך להתפלל שלוש תפילות ביום, יתכן שלא היה נעמד להתפלל בבקר של יום רגיל שעה שלימה כי אינו מרגיש משיכה לכך.

בה מתקשר גופו ונפשו הקטנים, והנער שמתרגש בליל פסח מן נקיון החדר, מן רובי הנרות ומן השלחן המסודר יפה, ג"כ טוב הוא, כי גופו מתרגש מזה ונפשו פנימה מבצבצת ומתרגשת באמירת ההגדה לאמרה מעט בהתלהבות לה' אף שאינו יודע מה זה ועל מה זה וזה. הע"פ דרכו שאנו רוצים בקונטרס זה להרגיל את בני הנוער בדרכי החסידות, נחוצה היא להם, ואי אפשר להם אחרת, מאחר שקדמו להתבגר והרגשותיהם התקדמו לפעול ואף אם לא יתקשרו בעצם נשמתם ולא יתלהבו התלהבויות נפשיות אמיתיות רק גופניות ג"כ טוב הוא כיון שמהקדושה מתרגש, התרגשות גופנית מהקדושה ובה מתקשר. וכשיגדל יקל לו להיות חסיד אמיתי.

לגדול, החסיד הגדול אף אם מתחיל להתעורר, להתרגש ולהתפעל מדבר גופני, אף בשעה שעושה פעולות גופניות כשתית הי"ש בין החסידים וכמיני המחשבות לעורר את עצמו כמו שנדבר אי"ה בפנים הקונטרס, לא ישאר בהתעוררות הגופנית לבד, רק תיכף יעורר את הנפש והרוח וכו', עד שגם נשמתו תתעורר ותתגלה בקרבו בכל אחד כפי מצבו, וכפי השעה שעומד בה.

גם את המנורה הדליקו בדבר זר, אבל לא עזב הכהן את המנורה עד שתהא שלהבת עולה גם מאליה, והקטן יכול להשאר בהתעוררות והתרגשות גופנית, אבל גם בה מין זהרה וקו הארה דקה מן הדקה מן הנפש מרחוק עליה יזרח וגם זאת מוכנה היא, כי גם

יש צדיקים נשגבים עם נשמה גבוהה שיורדת אחת לשלוש מאות שנים, וכאשר פוקחים את עיניהם בבוקר מיד קופצים מהמיטה מתוך השתוקקות עצומה להתפלל לפני קונם, כמו הרבי ר' זושא וכיוצ"ב.

אבל מי שאינו נמנה על הל"ו צדיקים שבדור, יתכן שהוא מרמה את עצמו, אולי הוא אוהב את התפילה משום שכבר רגיל למסלול זה עשרות שנים. הוא יודע שזה הסדר ואי אפשר באופן אחר: משכימים בבוקר, נוטלים ידים, לוגמים קאווע, חוטפים מקוה, ותופסים מנין. לאחר מכן ממשיך כל אחד לפעלו ולעבודתו.

מי שאינו מוצא את עצמו ביריעה זו, אשרי לו ואשרי חלקו, מי ידמה לו ומי ישוה לו, וירבו כמותו בישראל. אבל לב יודע מרת נפשו, מי יאמר זכיתי ליבי להשתוקק מתוך פנימיות הלב לעמוד בתפילה נוכח פני ה'.

ד

בן זלא!

ולכן, בכללות כאשר שואלים את השאלה הנזכרת: האם אתה רוצה להתפלל? התשובה הנכונה ביותר היא: 'כן ולא!'. אני רוצה להתפלל ואיני רוצה להתפלל.

התפילה, רק אחר שעומד להתפלל אזי מגיע לו חשק וחפץ להתפלל, וטעמו של דבר, מפני שכל שם רחוק מחברו כמה אלפים עולמות וגם כל אות מחבירו ובדבר הרחוק אין לו חשק להגיע אליו, רק אחר שהגיע ועמד להתפלל ומקרב אות בחבירו ושם בחבירו ומיוחד הוי' אדני ומקרב העולמות והנשמות אז הוא קרוב, ועי"ז יש לו חשק להתפלל, כי גם בגשמי הדבר ג"כ כך, שאם יהי' איזה דבר ברחוק יותר מן הראוי לא יגיע אל אדם שום חשק לקרב אליו, אבל כשידוע לו שיש בעיר הדבר ההוא, אזי יגיע לו תשוקה על זה.

ו. ומובא בשם הרה"ק רבי יעקב דוד מאמשינוב זי"ע, שאמר שהרבי מלובלין לקח את הטלית בבוקר, ואמר: מ'וויל גיין דאווינין [-אנו רוצים להתפלל], ואח"כ אמר: מ'וויל דאך נאך נישט גיין דאווינין [-הרי אנו לא רוצים להתפלל]. בנוסח אחר: מען מוז דאך גיין דאווינין, און ווייטער ווי קען מען גיין דאווינין [-הרי מוכרחים להתפלל, אבל איך אפשר לגשת להתפלל]. ואח"כ אמר: מ'וועט פארט גיין דאווינין [-בכל זאת אנו ניגשים להתפלל].

ראה אמרי פנחס (שער ג, אות סג): אין לו לאדם חשק להתפלל קודם

הא כיצד? הנשמה רוצה להתפלל, והגוף אין לו חשק!

רק לאחר שיודעים את התשובה הזאת, אפשר לגשת להתפלל.

במצב כזה, כאשר הגוף יבש ומיובש, אין לו כלל חשק להתפלל עכשיו, והנשמה חפצה להתדבק בבוראה, יכולים להתחיל ולגשת אל ה'עבודה שבלב' - כאשר תכלית התפילה היא לעורר את הנשמה, ואז לשתף ולחבר גם את הגוף ואת הרצונות הטבעיים אל דביקות הבורא ית', והיא היא תכלית התפילה כמו שיתבאר בפרקים דלהלן.

שמעתי כמה פעמים מאאמו"ר [המגיד מקאזניץ] זצ"ל¹ איך שהפליג בגנות המתעצלים בעבודה ומאחרים זמן התפילה הרבה באומרם שאין כעת זמן הראוי להתפלל שעדיין אין להם בהירות

המוחין, אדרבה יתחזק את עצמו בכל יכולתו לשבר המסך המבדיל ולקרוב אל משכן ה'.

כמו שכתבתי כבר על פי מה שראינו הנהגה אחת ממלך תקיף וחכם שלא היה נלחם כל ימיו עם אויביו בארצו ולא נתנם לעבור בגבולו כי אמר פן ישחיתו את גבולי, אבל אור כגבור כגבורה ויצא ונלחם במדינת שונאיו.

וכן יש לקחת מזה מוסר השכל בעבודת ה' יתברך, כי אין נפלא להיות עובד ביון שהוא במוחין הגדלות ולעורר מלחמה, כי אז העת מוכן להקדיש ויצרנו בשמחה ובששון, מה שאין כן בימי הרעה הנמוכים בשנה ושורה בהם הקטנות, אז יצא כל אדם ככרך חצו להבות באגרוף רשע וללחום מלחמות ה' ולהסיר כל המסכים וכל מיני השחרות עד אשר יצא כנוגה לצדקו, והבא לטהר מסייעין לו.

ז. ראה בספר שיח שרפי קודש (מפילה) אות יג) שכתב בזה"ל: שמעתי מאדמו"ר הגאון הקדוש ה"ר מנחם מענדיל זצ"ל מקאצק שאמר לאחד, שקודם שיעמוד להתפלל, יחשוב אולי טוב שלא להתפלל, ואלך לאכול בלא תפילה, רק שאינו מניח לי לאכול בלי תפילה, ומה הוא זו שאינו מניח לי לאכול בלי תפילה, הוא מחמת שאני ירא מהש"ת. ויחשוב בעצמו, מה אני ירא, ויחשוב כי הוא ברא שמים וארץ וכל העולמות מאין ליש וכל רגע ורגע משגיח על כל העולמות ומחיה ומהוה אותם וביכולתו לבטלם בכל רגע, על כן אני ירא ממנו. ואחר החשבון הזה יתפלל, שיראה גדלות הבורא ושפלות עצמו.

ח. ראה עבודת ישראל (ליקוט) וזל"ק: יש ליוהר שלא להתרשל חם ושלוים מעבוד ה' על פי טפשות היצר הרע לאמר הנה העתים הללו אין דעתי צלולה בהם לעבוד ה', כי הם ימי קטנות

המוחין כראוי, שבודאי אין זה משלימות העבודה להמתין עד שיבוא אליו אתערותא דלעילא, כי אין זה מהחידוש שיתפלל בכוונה כשיעוררו אותו ממרום אך עיקר השלימות להתחזק מעצמו הגם שאינו מרגיש בעצמו שום חשק והתלהבות אעפ"כ יעשה כל ההתאמצות עד שיתעורר אל העבודה ויתחזק בכל כוחו להתעורר מעצמו ולהתחזק בכל האפשרי לעמוד על עמדו ולהתפלל תפלתו כראוי.

נאלך נחמה, וימי

פרק ב

תפילה עם חלקי הגוף הגשמי

לאחר שידענו את הויכוח הפנימי בין הגוף והנשמה שבקרבינו, כאשר הגוף מטבעו היה רוצה לסעוד מיד פת שחרית, ואילו הנשמה משתוקקת לתפילת שחרית נלהבת, אפשר להתקדם הלאה, ולבאר איך משתפים את הגוף עם תבערת הנשמה ע"י התפילה.

תמצית הפרק הנוכחי היא, שבדרך כלל, כאשר האדם ניגש להתפלל ולבו בוער בקרבו בהתלהבות והתרגשות, הוא מרגיש שזכה ל'עבודה שבלב' זו תפילה; אך האמת אינו כן, כי אכן הנשמה בוערת, יוקדת לבוראה, אך חלקי הגוף והנפש הגשמיים נשארו אותו דבר ללא שום שינוי, והרי עיקר עסק התפילה הוא להקריב את הגוף, לזכוכו ולבררו, שהגוף יאהב את ה', לא רק הנשמה, עד שישאר רושם פנימי על האדם, במחשבותיו רגשותיו ומעשיו, למשך כל היום, ולצורך כך חייבים לשתף את הגוף בתפילה, כי מלבד התלהבותה של הנשמה - צריך גם את ה'עבודה שבלב' - הוא הלב הגשמי.

הטוב והרע בגשמי ובגוף

מי שזכה להכנס לשערי העבודה הפנימית, יודע שכל אחד ואחד יש לו מלחמה נצחית של הנשמה והגוף, הרוחניות והגשמיות, החומר והצורה.

באופן כללי, הדעת נוטה לומר שהגוף הוא דבר לא טוב, שרוצה למרוד במלך מלכי המלכים. וכמו כן הגשמיות הוא דבר מאוס והוא נגד רצונו של מקום. ואילו הנשמה - זוהי התכלית, והלוואי שנזכה לעבוד את השי"ת עם הנשמה לבד, בלי הפרעת הגוף. בעבודה שכולה רוחניות, ללא עירוב צרכי הגשמיות.

אך אור החסידות האירה עיני הבריות, שעבודת הנשמה לבד - הרי זו עבודה שאין בה חפץ ורצון, שהרי יש להשי"ת מלאכים ושרפים רבים במרומים, ואין לו נחת רוח ושעשועים אלא מהנשמה שעובדת את בוראה יחד עם הגוף דוקא^א.

א. בלשון קדשו של המאור עינים (פי' שיתפשט ויתפרסם מלכותו בעולם המעשה נלאשית): הבורא ברוך הוא חפץ והגשמי על ידי המין האנושי המובחר

'רוחניות' יש להשי"ת הרבה יותר בהיכלי מרום, בעבודתם של אראלי קודש ושרפי מעלה, אך הוא חפץ בעבודה שבתוך ה'גשמיות' דוקא².

"והלא יש לפניו אלף אלפים ורבי רבבות של מלאכי השרת, ואינו רוצה בשבחן של כולם אלא בשבחן של ישראל" (אבות דר"נ פכ"ז).

אלא, שחלק ה'רע' שבגוף האדם מפריע ומעכב את האדם להתעלות לבוראו, ומושכו כלפי מטה לעניינים בהמיים, ועבודת האדם בעולמו היא לתקן את הרע הזה, תחילה על ידי שמתגבר וכופה את כוחות הרע שבו ['אתכפיא'], ואחר כך על ידי שמהפך את הרע לטוב ['אתהפכא']³.

(נרכות לד.) כשם שקילוסו של הקב"ה עולה מן הצדיקים כך עולה מן הרשעים (שמ"ר ז, ד) כי זה תכלית בריאת עולם שיהיה טוב ורע, והאדם יברר הטוב ויעשה מהרע טוב וכמו שמבואר בזוה"ק (נסקדמא ד. מאן מנכון דמהפכי מרורי למתוקי וחשוכא לנהורא).

וראה עוד בספה"ק אהבת שלום (פרי עקב) וזל"ק: ידוע (עי' נלקוט פ' נהג, טעמי מלוח שמיטה) דששת ימי המעשה הם עת מלחמה (ע"פ קהלמ ג ט), והיינו שצריך לעסוק [בהם] בבירורין, כי ששת ימי החול הם בבחינת 'עץ הדעת טוב ורע' (נלאשית ג ט), ועל כן צריך לברר הטוב מהרע, וזו היא עיקר המלחמה, לברר הטוב מהרע, והטוב מתעלה, והרע נופל לנוקבא דתהומא רבא וכו'. והבירור הנעשה בחול, הוא על ידי גלות ויסורים שיש לעובדי ה', כל חד לפום דרגא דיליה, וזו היא בחינת מלאכת המשכן. ובשבת קודש, שאז כבר נגמר הבירור, היא בחינת הקמת המשכן, וכמבואר בספרים הקדושים.

שהם ישראל, כי השם יתברך מתענג מאוד ממה שעובדין אותו ישראל שהם מלובשין בחומר גשמי יותר מתענוג שמתענג מעבודת המלאכים וחיות ואפני הקודש.

ב. כדאיתא בספה"ק אורה לחיים זי"ע (פרי וינא): שמעתי בשם הרב הקדוש בוצינא קדישא מוהר"ר דוב בער זלה"ה, דתפארת נקרא גופא, שהשי"ת אינו מתפאר במלאכים ובשרפים שעובדים אותו, שהם מוכרחים בעבודה ואין להם יצה"ר ובחירה, אבל השי"ת מתפאר באדם שהוא מלובש בגוף ויצה"ר, ויש לו בחירה לנשות איזה דרך שירצה, וכשעובד השי"ת הוא גורם התפארות, וזהו ישראל אשר כך אתפאר, ועל כן נקרא 'תפארת גופא', מפני שהגוף שהאדם מלובש בו גורם התפארות, ודפח"ח.

ג. כמו שכתב בספה"ק דברי חיים (מנוכה) וזל"ק: דהנה כל מה שברא הקדוש ב"ה ברא לכבודו (למט ספ"ו) טוב ורע, כי האומר יברוך טובים הרי זה דרך מינות

הגוף - רצונו להתענג. זהו הגדרתו ומהותו, ואי אפשר לשנותו - כל עוד נפשו בקרבו. אלא שבתחילה נמשך הגוף להתענג על ה'רע' - על דברים שאינם שייכים לעבודת ה', ועבודתינו להטות את הגוף שימשך אחר ה'טוב' - להתענג על דברים השייכים לעבודת ה'.

יש כאלו שעסוקים כל ימיהם 'למרר את חייה' של הנפש הבהמית, לרמסה ולהשפילה עד עפר. זה טוב בשביל ההתחלה, אך עיקר העבודה היא להכניס 'אור' בתוך הגוף שיגיע למצב שגם הוא נהנה מעבודת הנשמה עד שיחפוץ ג"כ לסייע ולעזור לנשמה לקיים רצונה וחפצה.

זוהי העבודה הפנימית שמבוארת היטב **בספר התניא**, שצריך ללמד את הגוף שיש כאן בעל-הבית. האדם יחליט מה טוב בשבילו ומה לא, ולא כל מה שהגוף רוצה נצטרך לספק לו לאלתר ללא יכולת להתגבר עליו, וזאת ע"י שמתגבר ושולט על עצמו שלא להסחף אחר רצונות הגוף.

בהתחלה זה הולך בשפת השוט, כל מה שהגוף רוצה מעבר לצורך הרגיל, שוללים זאת ממנו. הגוף מבין מהר מאוד את העובדה שיש כאן בעה"ב אחר, בתקופה הראשונה הוא מכופף את הראש בלית ברירה - 'אתכפיא', לאחר מכן מתרגל גם הוא ל'גישמאק' ולתענוג שיש בעבודת ה', ומגיע לשלב הנעלה של 'אתהפכא', כאשר הוא מהפך את רצונותיו, ומתחיל להשתוקק לתפילה מרוממת, להתעמק בסוגיא חזקה, ולהתענג בנועם שב"ק ויו"ט וכיוצא"ב.

ה. **ובענין** זה כתב **בספר התניא** (פרק מ) וזל"ק: ושני מיני נחת רוח לפניו ית' למעלה. א', מביטול הסט"א לגמרי ואתהפכא ממרירו למתקא ומחשוכא לנהורא ע"י הצדיקים. והשנית, כד אתכפיא הסטרא אחרא בעודה בתקפה וגבורתה ומגביה עצמה כנשר, ומשם מורידה ה' באתערותא דלתתא ע"י הבינונים.

וזחו שאמר הכתוב 'ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי', 'מטעמים' - לשון רבים, שני מיני נחת רוח, והוא מאמר

ד. **כמובא** מצדיקים, שבדורות שלפני הבעש"ט ידעו כי את ה'טוב' פוגשים בבית המדרש, ואילו ה'רע' נמצא ברחוב; הטוב שוכן ברוחניות, ואילו הרע מתגלה בגשמיות. כיון שבא הבעש"ט, התברר כי גם בבית המדרש וגם ברחוב ישנו טוב ורע, גם ברוחניות וגם בגשמיות יכולים להתדבק לטוב כמו לרע. 'טוב' - פירושו אלוקות, ואילו 'רע' - פירושו הסתר מאלוקות. אדם המתעסק בגשמיות ומכוין לשם שמים הרי זה נכלל ב'טוב', ואילו אדם כזה העוסק במצוות אך מכווין לכבוד עצמו מתקשר לחלק ה'רע' וההסתר.

ויש להדגיש, כי מדריגה זו של 'אתהפכא' גבוהה היא למאוד, יש בה מדריגות רבות וכל אחד יכול להגיע למדריגה מסויימת בתחום מסויים, אבל כדי להגיע לשלימות מדריגה זו שכל תשוקתו תהא רק לעבוד את בוראו - כמעט אי אפשר להגיע לכך וצריך לקבל זאת בדרך מתנה מן השמים!

כי עיקר הנחת רוח והתענוג שיש להשי"ת הוא כאשר האדם מתמודד ונאבק עם תאוותיו, עולה ויורד בסולם העליה, בבחינת 'אתכפיא', ובזה ממושך את אור השכינה בעולם כשהוא מכין מקום ראוי להשראת השכינה בתוך משכן גופו - 'דירה נאה באברים דיליה'.

תיכף בצאתן נעשה להם מלבוש גוף מכתנות עור.

נמצא כי הלבוש הנעשה לנפש מצד הגבורות אשר בקליפת נוגה הם היצה"ר, כי עדיין לא נזדככו והם עדיין מלאים קליפות וסיגים ונקרא שד, אך בבא היצ"ט שהוא לבוש החסדים תכף בצאתן מקלי' נוגה הם נקרא יצ"ט, כי כבר נתרחקו מן הרע ואין הרע שולט בהם כי הם חסדים, ואז דונמת חסדים הממתקין הגבורות כנודע, כן יצ"ט אחר הכנסו ממתיק את היצה"ר ויכול לאחזרא ליה משד למלאך, ואז שניהן נקראים מלאכים השומרים את האדם, כי אך הגבורה טהורה היא, אלא שנעשית שד, ובהסיר ממנו הרע שבה חוזר למלאך טוב.

ו. **בדאיתא** בספר התניא (פי"ד) וז"ל: אף שיודע בנפשו שלא יגיע למדרגה זו באמת לאמיתו כי אם בדמיונות אעפ"כ הוא יעשה את שלו לקיים את השבועה שמשיביעים תהי צדיק וה' יעשה הטוב בעיניו. ועוד שההרגל על כל דבר שלטון ונעשה טבע שני. וכשירגיל למאס את הרע יהיה נמאס קצת באמת וכשירגיל לשמח נפשו בה' ע"י התבוננות בגדולת ה' הרי

השכינה לבניה כללות ישראל כדפירש בתיקונים. וכמו שבמטעמים גשמיים דרך משל יש שני מיני מעדנים, אחד ממאכלים עריבים ומתוקים, והשני מדברים חריפים או חמוצים אלא שהם מתובלים ומתוקנים היטב עד שנעשו מעדנים להשיב הנפש. ע"כ.

ענין זה שהיצר הרע עצמו נהפך לטוב, מובא בעין חיים (שער נ פ"ג), וז"ל: גם בזה תבין ענין האדם שאפשר שכל ימיו לא יזכה להשלים נפשו לפי שלא עשה מצות לברר הלבוש שהוא בנוגה ואין הנפש יכולה ליכנס בו. ואפשר לומר, כי בהכנס היצה"ר שהם הגבורות נכנס בחינת הנפש של הגבורות, וכשנכנס היצ"ט נכנס בחינת הנפש של החסדים ואז נשלם.

גם תבין למה נקרא זה יצ"ט וזה יצה"ר, והענין כי אותו קליפת נוגה מדעתה ומרצונה עושה אותן מלבושין לנפש כדי לצוד את הנפש לחלקה ליהנות ממנה וז"ס כתנות עור משכא דחויא והיא נהנית שמתלבש הנפש טהורה שם.

ואמנם הנשמות הקדושות שכבר נטהרו נעשה להם לבושין מכתנות אור, אך אותן הנשמות שלא נטהרו לגמרי,

ב

מאבק צמוד בין שני היצרים מי מושל על האדם

הנשמה והגוף מנהלים ביניהם מלחמה תמידית ועקבית מי שולט על האדם, האם הנשמה האלוקית או שמא הגוף הבהמי.

ולכן, בשעת התפילה בו מתענג האדם על קירבת אלקים, מרגיש הגוף כי הנה הנשמה לוקחת ממנו את השליטה על האדם, ומנסה בכל תוקף למנוע את שליטתה של הנשמה בכל מחיר, והתוצאה מוכרת.

אפשר להבחין בתופעה זו במיוחד כאשר התפילה מתמשכת יותר מהרגיל, או כשהחזן מסלסל בקולו ואינו ממהר לשום מקום. יש כאלו שמתענגים על כל דקה של קירבת ה', ומאידך ניתן לראות אנשים שעצביהם מאיימים להתפקע, הגוף תוסס, אבריהם דא לדא נקשן, הם לא מסוגלים לחכות ולו דקה אחת⁷.

מצב זה מומשיך עד לאותו רגע שהתפילה מסתיימת, אך ברגע שהסתיימה התפילה - נרגע הגוף ופתאום אינו ממהר, הוא יכול להתעכב, לשוחח ולפטפט.

שמצד נחת רוח זו "אסתלק יקרא דקוב"ה לעילא".

והמובן מזה, שיש מעלה בהעבודה דאתכפיא יותר מהעבודה דאתהפכא, ועד שהיא ממשיכה קדושה עליונה בכל העולמות, עוד יותר מהעבודה דאתהפכא.

ח. ניתן להסמיך לכך מה שמובא בספה"ק **צפנת פענח** (פ' נשלם) וז"ל: במדרש רבתי (ט, ט) והנה טוב מאוד זה גיהנם כו', וכל מי שאינו מסגל במצוות ומעשים טובים הרי גיהנם, עכ"ל. איתא בש"ס (מ"ט: ט) עתיד הקב"ה להוציא חמה מנרתיקה צדיקים וכו', ושמעתי כי לעתיד לא יהיה גיהנם, רק מכניסין הרשעים לגן עדן, וזה לו לגיהנם יחשב, ששומע שם מתפללין בשמחה וריקוד ולומדים

באתערותא דלתתא אתערותא דלעילא וכולי האי ואולי יערה עליו רוח ממרום ויזכה לבחינת רוח משרש איזה צדיק שתתעבר בו לעבוד ה' בשמחה אמיתית כדכתיב שמחו צדיקים בה' ותתקיים בו באמת השבועה שמשביעים תהי צדיק.

ז. **ראה** בזוהר הקדוש (פ' מרומה קמח): כד אתכפיא סטרא אחרא אסתלק יקרא דקוב"ה בכלוהו עלמין. ובספר התניא (מ"א פכ"ז) מדייק בלשון הזוהר "כד אתכפיא סטרא אחרא" ולא נקט "אתהפכא", שכוונת הזוהר היא לגודל הנחת רוח שעולה לפניו יתברך מהעבודה דאתכפיא דוקא. דוקא כאשר האדם מתגבר על הסטרא אחרא וכובש את יצרו כשהוא בתקפו וגבורתו ומגבי' עצמו כנשר, הרי זה גורם נחת רוח גדולה לפניו יתברך

זה התוצאה המחרידה של הגוף הנגוף שאינו סובל דבר שבקדושה. ומי שלא התרגל לשלוט על הגוף בדרך המפורסמת של 'אתכפיא ואתהפכא', נכנע תחת שליטת הגוף המלוכש מעל נשמתו ללא יכולת להתנגד. הוא לא בעל הבית על הגוף שלו, ולבו אינו ברשותו. יש מישהו אחר ששולט עליו - היצר הרע, רח"ל.^ט

אחת הדרכים המוצלחות ביותר כיצד להשליט את הנשמה על הגוף, היא ע"י שיתרגל האדם להאריך בתפילה, להוסיף עוד דקה אחת בלבד בסיום התפילה, או להתעכב על מזמור אחד בכוונה מיוחדת, וכן כיוצ"ב.

בשליבים הראשונים תקשה העבודה עד מאד, הגוף לא יסכים כ"כ מהר להתקפל, וצריך להתעקש בחזקה, לא להרפות ולא לתת את המושכות ליצר הרע. לאט לאט יתרגל הגוף שהשולט האמיתי הוא הנשמה, ושוב לא יתנגד אל הנשמה, אלא להיפך, יעזור לו להתקדם בדרכי העבודה עד שיתהפך כח הרע לגמרי ויעשה לטוב.^י

כמה ענינים: א. אז יוכל להיות החרטה. ב. שבירת הלב וכוחות הגוף הבא מסטרא אחרא. ג. שבירת התאוה. ד. הכניעה. ה. התגברות אש הטבעי, כמו שאמר הכתוב (נמדנר לא, נג) 'כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהר', וכמו שכתוב בראשית חבמה (שער המשונה פ"ד), ועוד ענינים.

אבל כל זה יכול להיות בלא תענית, כי אם תרצה להכריח לבך וכוחות אברך להתפלל בכוונה זכה, שזהו נקרא עבודה (פענית ג), כמו שכתוב בסידור 'שערי שמים' שלזה נקרא תפילה 'עבודה', שזהו עבודה גדולה לכבוש המחשבה המרודה בעסקי העולם ולהביאה לשעבוד הכוונה לבוון המלות של תפילה, בודאי לזה צריך כח גדול, וזה מחליש כל האברים, ואז כשהשי"ת יזכה אותך ויעזרוך להתפלל לפעמים בכוונה רצויה, בודאי תתחרט חרטה גדולה על כל חטאתך, ויושבר גופך ותאוותך, ותכנע, ואש ההתלהבות המאמצת את הלב

בחתמדה, וזה לו לצער יחשב שלא היה מורגל בזה, אם כן בזה עצמו שהצדיקים מתעדינן בה הרשעים נדונין.

מ. וידועים דברי התנ"א (פ"ט) שכתב בזה הלשון: אך הנה כתיב 'ולאום מלאום יאמץ', כי הגוף נקרא עיר קטנה, וכמו ששני מלכים נלחמים על עיר אחת, שכל אחד רוצה לכבשה ולמלוך עליה, דהיינו להנהיג יושביה כרצונו ושיהיו סרים למשמעתו בכל אשר יגזור עליהם, כך שתי הנפשות האלהית והחיונית הבהמית שמהקליפה נלחמות זו עם זו על הגוף וכל אבריו, שהאלהית הפצה ורצונה שתהא היא לבדה המושלת עליו ומנהיגתו וכו', אך נפש הבהמית שמהקליפה רצונה להיפך ממש.

י. ראה בספה"ק יושר דברי אמת (אומ מ) שמפרט כיצד עבודת התפילה חשובה בתענית לענין שבירת כוחות הגוף, וזל"ק: והנה פעולת התענית הוא

ולכן נחשבת התפילה במקום קרבן, כנודע מספרי החסידות שעיקר הנחת רוח שהיה עולה להשי"ת היה מעבודת הקרבנות שהיו לוקחים בהמה גסה ומעלים אותה באש המזבח 'אשה ריח ניחוח לה', והכהנים היו אוכלים בקדושת האכילה ובכך היו הבעלים מתכפרים, כי היו מזמים בנפשם איך שגופם הבהמי מזדכך ומתברר ונמשך אחר השי"ת".

ואיתא בכתבי האריז"ל כי ריח ניחוח זה היה עולה עד תכלית כל המזריגות עד לאין סוף ממש, כי זהו השעשועים והנחת רוח שיש להקב"ה - כאשר הגוף הבהמי מתעלה באש הדביקות, והוא חשוב יותר מעבודתם של שרפי מעלה מלאכי עליון.

שימו לב אל הגוף

בעת התפילה מתעוררת הנשמה בכל תוקפה, הנפש האלוקית 'משתלטת' לגמרי על מערכת האדם, ואילו הנפש הבהמית נרדמת בצד עד שתתעורר לאחר התפילה, ואז, בשעת האכילה, תוכיח לנשמה שכוחה עדיין במוותנה.

לא זו הדרך!

כי בשעת התפילה, כאשר האדם ניגש להתפלל ולשפוך נפשו לפני קונו, הנשמה אכן גואה ומרחפת בעליונים, הנפש האלוקית מתענגת על קירבת ה', אך הנפש הבהמית מצטנפת בצד, דרוסה ורמוסה לגמרי, ובאופן כזה אין האדם מרויח כלום, שהרי מלאכים רבים יש לו להקב"ה בעולמות העליונים, אראלים ותרשישים, שרפים וחיות ואופני הקודש, שעובדים את בוראם בעבודה גדולה ויתירה עד שנשרפים ביקוד אש ומתבטלים לגמרי באור העליון, ובכל זאת אין להקב"ה נחת רוח אלא בעבודתו של האדם התחתון שעובד את בוראו בבחינת 'נשמה בגוף' דוקא, כאשר גם השכל האנושי מצטרף לתבערת הנשמה.²

יב. ראה בספה"ק באר משה (מגילת סתמ) זל"ק: דהנה ידוע דהגם שיש לו להשי"ת ב"ה מלאכים ושרפים ואופנים וחיות הקודש, וכל מלאך יש לו אלף פיות ולשונות מקלסים, אף על פי כן אין עיקר תענוגו יתברך מהם, ואך 'כי יעקב בחר לו יח' (מלכים קלה, ד) שכל עיקר התענוג והשעשועים מהבורא יתברך שמו

לתפילה, היא מטרת במקום אש התענית. עכ"ד.

יא. וראה בספה"ק ליקומי תורה (פר' ויקרא): עיין ברבות (נמדנר ג') ע"פ אשרי תבחר ותקרב. וזהו 'כי יקריב מכם', 'מכם' ממש, שיקריב את נפש האדם שלממה לה'.

לא כן כאשר נשמת האדם פורחת לעילא ומתענגת בעליונים, ואילו הנפש הבהמית נשארת למטה, יושבת בחוסר מעש, אין לה מה לעשות באותה שעה, שהרי האדם אין לו חשק בעת התפילה להנאה גשמית, והנפש הבהמית משתעממת, מאיצה במתפלל ומזרזת אותו שיגמור כבר את תפילתו כי אין לה מה לעשות, היא מבקשת ממנו בתחנונים 'שים לב אל הגוף', למה אתה מתפלל עם הנפש האלוקית בלבד, מה עם הנפש הבהמית? מה עם הגוף? מה עם השכל האנושי? הרי עיקר עבודת האדם הוא בבחינת 'נשמה בגוף' דוקא²¹.

ואז מתעורר באדם ספק וחיכוך פנימי, כעין סתירה בינו לבין עצמו.

מצד אחד חפץ להמשיך בתפילה, להתענג עם הנפש האלוקית, לרחף בעולמות העליונים ולבעור כל כולו בשלהבת קודש, ומצד שני דורשת הנפש הבהמית את התשומת לב שלה, וגם באם כבר הגיעה לדרגה שאינה חפצה להפריע את האדם בתפילתו לאחר שהבינה שהנפש האלוקית היא הבעה"ב והמושלת על האדם וכבר השלימה עם זה ונכנעה אליה, אך 'לא תוהו בראה - לשבת יצרה', יש לה תפקיד ומטרה ושליחות שהיא צריכה לקיים כאן בעולם, וכדי 'לעבוד' יחד עם הנפש הבהמית צריך לעצור את כל עבודת הקודש, להפסיק את ההתלהבות וה'ברען', ולהתחיל להסביר בשפת הנפש הבהמית את תיבות התפילה.

הכתרת המלך בשביל הנערים

הדבר דומה לאדם שממהר לאירוע נכבד ומפואר של הכתרת המלך החדש ברוב עם הדרת מלך, הוא מבקש ללכת בזריזות ולהגיע במהירות אל המקום, להתענג על

אשר יתנו לו **צבא מעלה**, למעלה ממנו שבח והלל אשר יתנו לו נשמות הצדיקים כו'. למעלה מהם השיר והשבח העולה מהנשמות אשר הם בעולם הזה, אשר הם תוך הבשר, והוא מונעם מהכיר ה', והם מתעצמים לאהוב ה', ולשבחו ולהודות למאמרו, זה עליון וחשוק אצל הבורא למעלה מהכל, וכמו שמבוארים הדברים בהרחבה בספר הזוהר גם בדבריהם ז"ל.

הוא מעבודת האדם הקרוין מחומר ויסודו מעפר, ועם כל זה מתנבר על החומריות ועובד עבודתו בשלימות, מזה בא עיקר התענוג ושעשועי הבורא יתברך שמו יותר מכל שבחי שרפי מעלה.

יג. וכתב האור החיים הק' (צמדנר טו, כג) שיש כמה דרגות המעוררות נחת רוח להקב"ה, ונשמות שבתוך הגוף הם למעלה מהכל, וזה לשונו: הא' הוא שבח והלל

המאורע ההסטורי, אך בנו הקטן אוהז את ידו ומוכרח להתהלך לאיטו, עקב בצד אגודל, והילד שואל שאלות על דברים פעוטים והבלים, והוא חייב לעצור ולהשפיל עצמו לספק תשובות לפי הרמה הנמוכה של הילד הקטן.

אבל אם עיקר המאורע החשוב הזה מיועד עבור הילדים הקטנים, שהרי המלך יודע שתושבי מלכותו מכירים את גדולתו, והוא חפץ שגם הילדים הקטנים ותינוקות של בית רבן יכירו את תוקפו וגדולתו ולכן רוצה להתגלות בפניהם כדי שיכירו את רוממותו ונוראותיו, באותה שעה משתנה כל התמונה, והאדם נהנה שבנו מקשה ושואל שאלות, הילד רוצה להבין הכל, הוא שואל מה זה מלך, האם מחלק ממתקים לילדים, האם אפשר לנגוע בכתר שעל ראשו, ועוד שאלות המתאימות לרמה ולגיל של ילד קטן, אך זהו רצון המלך, והאדם עוצר את התלהבותו ומרוצתו, ומשפיל עצמו לשכלו הקטן של בנו, מסביר לו בשפה ילדותית באופן שגם התינוק יוכל להבין.

לשתף הגוף בתפילה

וכך אמר הפייטן (חזרת הש"ץ מוסף דיום הכיפורים) 'ואבית תהילה מגלומי גוש וכו' מחוסרי שכל וכו' והיא תהלתך'. הקב"ה רוצה שהגוף הבהמי ישבח ויפאר אותו ויכיר רוממותו וגדלותו".

שכלך ניתפרש לוי מלשון ונלוו עליך, ובשעריך מלשון השערה ושיעור, לא תעזבנו כי אין לו חלק ונחלה עמך, ר"ל כי לא תוכל להמתין בדביקות ויחודים עד שיהיה לך שכל רב, כי אפילו תחיה כימי מתושלח לא תשיג אמיתיות מושכלות הבורא ית' כי זה אינו מחוק האפשרי לשום נברא ומכל שכן למין האנושי הדר בעולם הזה בעפריות החומר, ואם כן בריאתך לריק ח"ו, כי הש"י הנעלם מכל נעלם אין לו חלק ונחלה בגשמיות, רק זה שעשועיו כשהתחוננים משכילים מאלקותו מה שיש כח באנושיותם ונדבקים בשכלם בשורשם האמיתי.

יד. כתב בספר אנרא דבלה (פ"י נ"א):
אוהרה לאדם לבל יאמר מה לי להתעסק במושכלות ובדביקות האלקות הלא הוא דבר שאי אפשר להשיג על בורייה, רק מחויב בכל יום להתבונן כפי שכלו, ובשיתוודע לו איזה מושכל יעתק ממנה לנבוח יותר, ובכל יום ובכל שעה יוסיף אומץ במושכלות ובהתבוננות גדולת אלקי עולם, על כן מהראוי לאדם לשמוח בחלקו חכמה בינה ודעת שנתן לו הבורא ית"ש ומה שחננו הבורא בחכמה ובדביקות, והש"י יעזור לו בכל יום יותר ויותר. וזהו שיש לפרש ז'הלוי אשר בשעריך, ר"ל הדביקות אשר בהשערות

תכלית התפילה אינה שהנשמה תרחף בעליונים, אין להשי"ת מאומה מעבודה כזאת, כי לאחר תפילה כזאת נשארת הנפש הבהמית בדיוק כפי שהיתה קודם לכן ללא שום זיכון ובידור, וגם אם האדם צועק בכל כוחו, מניף ידיו ורוקע ברגליו, אך אין זה משפיע מאומה על הגוף. הנשמה לבדה נהנית ומתענגת על קירבת אלקים בכיסופי אהבה ודביקות הבורא, ועוזבת לאנחות את רעותה - הנפש הבהמית.

תכלית העבודה היא - בשעה שהאדם עוצר באמצע התלהבותו, ופונה אל הגוף בשפה שלו, הוא מעביר במוחו את כל העניינים הגופניים, הפרנסה, הבריאות, הטרדות והדאגות השונות, וממלא אותם באור אלוקי, מחדיר בראשו שהכל מאת ה', כל תנועה וכל פסיעה, כל רווח וכל הפסד, כל עשב וכל אילן, הכל מתחדש ומתנהג כל רגע על ידי הבורא ב"ה.

תפילה במקום קרבן

שהרי התפילה באה במקום הקרבנות, והקרבתן בא כדי להעלות ריח ניחוח אשה לה' על ידי העלאת הבהמיות באש אלוקי, וזאת תכליתנו בעת התפילה, כי אע"פ שאש יורדת מן השמים - הלא היא אש ההתלהבות מצד הנשמה, מצוה להביא מן ההדיוט - באש העולה מהנפש הבהמית עצמה¹⁰.

להושיע את ישראל, ועשה אזנים לקופה לקרב אל השכל במציאות טעם ודעת, שיהיה בו קצת תפיסה והבנה, בכדי שיהיה יכול העובד לעבוד עבודתו תמה על פי ביאור דברים הקדושים האלו, ולהיות נתפס יחודו יתברך בלב כל אחד ואחד, כל חד וחד לפום שיעורא דיליה, ולקשר נפשו ביחודו יתברך להיות מטפס ועולה מטפס ויורד בהתקשרות העולמות אליו יתברך, כאשר היו נשמעים דבריו הקדושים לתלמידיו הקדושים גאוני הזמן קדושי עליון נשמתם עדן, אשר קיבלו אור תורתו הקדושה, והם ז"ל

וראה בהקדמת הרה"ק רבי אהרן מסמראשעלי זי"ע לשערי היחוד והאמונה (מלך שני) וזל"ק: שהאיר הוי"ה את אור ישראל וקדושו, הלא הוא עיר וקדיש מן שמיא נחית, הקדוש האלקי מוריניו הרב רבי ישראל בעל שם טוב ז"ל, והוא התחיל לבאר דבריו הקדושים ברוח קדשו אשר הופיע עליו מן השמים, אשר נגלה אליו אליהו זכור לטוב, וגילה תעלומות החכמה הזאת, ואיון וחיקר ותיקן משלים הרבה מבחינת התקשרות הנפש עם הגוף, כמו שכתוב ומבשרי אחזה אלוה, והוא זכרונו לברכה החל

הנפש הבהמית - מפעילה את רוב התשוקות והמידות והרצונות שלנו במשך היום, ורוב מחשבות האדם הם להגדיל עצמו ומציאותו והנאתו, ולהרגיש שהוא 'יש' ויכול ומסוגל לעשות הכל.

והתפקיד שלנו בשעת התפילה, 'שעת צלותא - שעת קרבא', לזכך את הנפש הבהמית וללמד אותה שיש בורא בעולם, והוא 'עשה ועושה ויעשה לכל המעשים', והטבע אינו כלום, ולפעמים צריך להכנס לויכוחים עם הנפש הבהמית בשעת התפילה כשרואים שהשכל האנושי אינו מקבל את הדברים באופן פנימי, ובכך מזככים את הישות ומעלים את הבהמיות באש האלוקי - לנחת רוח לפני ה'י".

כך באופן זה אפשר לקיים את מאמר חז"ל (ברכות נד.): "ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך" וגו', 'בכל לבבך' - בשני יצריך, ביצר טוב וביצר הרע, כאשר גם היצר הרע המושך את האדם לישות ולגשמיות נכנס בעבודת ה' לאחר שמבין בשכל האנושי את גדלות ה'.

וכתב השם משמואל (שמוהמ"ס מרנ"ד): הנה אמרו ז"ל (יומא כה). אעפ"י שאש יורדת מן השמים מצוה להביא מן ההדיוט. ובדרך רמז שיש שמשפיעין מן השמים אהבה ברשפי אש שלהבתיה, מ"מ אינו יוצא בזה אלא מצוה לעורר אהבה רבה בקרבו עוד יותר ממטה למעלה, וזהו מצוה להביא מן ההדיוט.

זו. יעויין להלן בפרק זיכוך הנפש הבהמית'.

השפיעו גם כן ברוח קדשם לתלמידיהם ברוח שכל ובינה לבאר דבריו הקדושים המאירים כספירים.

זו. ראה כתונת פסים (פר' קדושים): ובזה יובן 'אש תמיד תוקד על המזבח' וגו', אף על פי שהאש יורדת מן השמים, שלהביות אש לסייעו יורדות מן השמים, מכל מקום מצוה להביא מן ההדיוט, שיהי הוא מעורר שלהביות אש מלמטה תחלה, ואחר כך יורד הסיוע משמים.